

Kiväärinpiippu ja silmää kaksi
sua väijyvät rävähtämättä,
sinä surmanliekin laukaisijaksi
kohotat kättä.

Vain silmänräpäys, hyytävä henki
ja pitkä kuin iankaikkisuus:
joko päättyy sult' elon partioretki,
joko metsään maatuvat luus ?

On hällä oikeus tappaa, ja sulla –
mut mistä saitte sen oikeuden ?
Ei voi hän vieraaksi majaas tulla :
hän on vihollinen.

Et tiedä, ken on hän, mistä,
et tiedä hänestä muuta,
kuin että **käy** joku ihmisistä
päin pistoolinsuuta.

Niin kohtaavat toisensa länsi ja itä,
niin kohtaavat ihmiset toisiaan.
Vain toinen muistelemaan jäi sitä
ja toista jossakin kaivataan.

Hyvät kuulijani. Kun ajattelen kaatuneiden muistopäivää, ajatuksiini nousee aina tämä Yrjö Jylhän syvästi sodanvastainen runo Kohtaus metsässä. Jylhä koki komppanianpäällikkönä sodan helvetin talvisodassa Keski-Suomen miesten kanssa Taipaleessa. Hän suri jokaista kaatunutta miestään hyvin henkilökohtaisesti. Asema pakotti hänet toimimaan toisin kuin hän olisi henkilökohtaisesti halunnut. Jokainen menetyksensä sattui. Jylhän talvisodan jälkeen ilmestynyt Kiirastuli-kokoelma on kertomus tästä kipuilusta.

Yrjö Jylhä ei toipunut sodasta koskaan. Hän kaipasi miehiään. Hänen elämänsä päättyi itsemurhaan 1956.

Suomen sankarihautausmaat ovat täynnä miehiä, joita edelleen kaivataan. Tiedämme heidät jopa nimeltä. Sankarihautoja on myös luovutetussa Karjalassa. Niilläkin on vaatimattomia muistomerkkejä. Kentällekkin on jäänyt miehiä, joita kaivataan. Ja edelleen etsimme sotatoimialueelta miehiä, jotka löydettyämme siunaamme sankarihaudoillemme. Kaipausta on ikuista.

Surunsa ovat surreet äidit ja isät, sisaret ja sukulaiset. Joillakin heistä on ollut morsian, vaimo ja lapsia. Hekin kaipaavat, osa edelleen. Sotaorvot kaipaavat isiään, vaikka eivät ole heitä ehkä koskaan edes nähneet. Vuosikymmenten saatossa kaipaus on muuttanut muotoaan, mutta se on aina olemassa. Olemme niin pieni kansa, että meillä jokaisella on joku sankarivainaja, jota kaipaamme. Emme ehkä tiedä hänestä kuin nimen, mutta hän on silti osa sukuamme, osa meitä.

Kokonaan oma lukunsa ovat tällekin sankarihautausmaalle kokoontuneet sotiemme veteraanit, jotka viimeiseen mieheen asti kaipasivat veljiään.

Ja me jälkipolvet olemme tänään täällä kaipaamassa. Suomalaiset halusivat sankarivainajansa kotiseurakuntien hautausmaille, jotta voisivat käydä heitä muistelemassa. Sodan sääntöihin tämä ei kuulunut. Suuret armeijat, kuten tiedämme, ovat haudanneet vainajansa kentälle. Suomessakin tällainen päätös tehtiin, mutta kansa halusi toisin.

Ja Suomessakin on suurten armeijoiden isompia ja pienempiä kenttähautausmaita.

Olemme nyt paikalla, jossa ihmisyyys on voimakkaasti läsnä. Yrjö Jylhä kysyi, on hällä oikeus tappaa ja sulla, mutta mistä saitte sen oikeiden. Tätä me mietimme tänään täällä, tätä me mietimme tänään yhteiskunnassamme yleisemminkin.

Olemme varmasti kaikki täällä tänäänkin sitä mieltä, että sota on niin hirvittävä asia, että sitä ei kukaan toivo. Sota on kuitenkin läsnä tälläkin hetkellä ja varsin lähellä meitä. Venäjän hyökkäys Ukrainaun, nosti oman tasavaltamme kokemukset uuteen valoon. Tämä kansa on kokenut saman.

Sodan uhka on niin ilmeinen, että Suomenkin on varustauduttava. Hyväuskoisuudelle ei nyt ole sijaa, joidenkin mielestä edelleenkin valitettavasti. Teemme kuitenkin päätöksiä itsenäisesti ja poikkeuksellisen demokraattisesti. Emme uhoa, emme toivo kenellekään pahaa, mutta pidämme huolen itsestämme. Sen olemme velkaa näille sankarivainajillekin.

Tässä arvaamattomassakin ajassa meidän on syytä silti aina uskoa rauhaan. Sodassa ei ole voittajia, vaikka voittajan miekalla usein paljon piirretään. Viha on monien sotien syy ja kytee vuosisatoja. Suomi on rauhan suurvalta. Presidentti, Rauhan nobelisti Martti Ahtisaari on sanout, että rauha on tahdon asia.

Tasavaltaamme haastatetaan nyt hyvin monesta suunnasta. Kun huolehdimme rajaturvallisuudestamme, oikeusvaltio joutuu koville perustuslakimme ja

kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Erilaiset kyberhyökkäykset ovat arkipäivää ja sanailu kansainvälisillä forumeilla kiihtyy. Ja aina eivät näytä sanatkaan enää toimijoille riittävän.

Ulkoista uhkaa torjuu parhaiten yhtenäinen kansa. Tämänkin olemme velkaa sankarivainajillemme. Tiedän ammattinikin puolesta, kuinka helppoa keskustelun polarisoiminen on. On paljon helpompaa hajottaa kuin rakentaa, jakaa kuin koota. On myös asioita, joissa keskustelun polemisointi, ei polarisoiminen, on paikallaan.

Kansan eheys on kuitenkin asia, jota ei saa kyseenalaistaa. Ihan jokaisen suomalaisen syntyperään katsomatta on koettava tämä maa omakseen ja puolustamisen arvoiseksi. Minkäänlainen vihapuhe ei kuulu Suomeen. Meidän on pidettävä huoli toisistamme, muuten sankarivainajiemme uhri on turha.

Tänään siniristiliput liehuvat kunnioituksesta. Samalla tämä maailman kaunein valtiolippu lähettää vahvan viestin: tämä maa on meidän.